

NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY

JULIANE KOKOTT

prednesené 15. júla 2004¹

I — Úvod

1. Predmetom tohto konania je prípad negatívneho sporu o právomoc. Ursula Weide, vydatá Schwarz², pracovala v Luxembursku, ale žila so svojou rodinou v Nemecku. Prerušila pracovnú činnosť, aby sa starala o deti. Nemecko jej nepriznalo príspevok na výchovu a Luxembursko jej poskytlo len rozdiel medzi nemeckým príspevkom na výchovu a luxemburským príspevkom, ktorý predstavoval vyššiu čiastku. Je sporné, ktorý štát bol povinný, podľa nariadenia (EHS) č. 1408/71³ a nariadenia (EHS) č. 574/72⁴, prednostne poskytnúť U. Weide príspevok na výchovu.

o udelenie luxemburských príspevkov na výchovu.

II — Skutkový stav a návrh na začatie prejudiciálneho konania

2. Pred Cour de Cassation v Luxembursku sa začalo konanie, v ktorom U. Weide žiada

3. Spor medzi U. Weide a príslušnou luxemburskou inštitúciou, Caisse nationale des prestations familiales (ďalej len „CNPF“), sa týka otázky, či má nárok na celú čiastku luxemburských príspevkov na výchovu. CNPF jej poskytlo len rozdiel medzi nemeckým príspevkom na výchovu a luxemburským príspevkom, ktorý predstavuje vyššiu čiastku. Právna vec už bola rozhodnutá na dvoch predchádzajúcich stupňoch pred súdmi v Luxembursku v prospech U. Weide. V oboch prípadoch sa sudcovia vyslovili, že právo U. Weide vyplýva z článkov 13 a 73 nariadenia č. 1408/71. Článok 76 nariadenia č. 1408/71 neumožňuje CNPF pozastaviť dávky do výšky súbehu čiastky zodpovedajúcej nemeckej dávke, keďže U. Weide, na

1 — Jazyk prednesu: nemčina.

2 — Aj keď by sa podľa nemeckej praxe malo používať priezvisko Schwarz, nadobudnuté vydajom, v ďalšom texte sa bude používať priezvisko za slobodna Weide, aby sa vyhlo nedorozumeniam pri vnútroštátnom súde o účastníkoch konania.

3 — Nariadenie Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodinných príslušníkov, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva (Ú. v. ES L 149, s. 2; Mim. vyd. 05/001, s. 35) v zodpovedajúcom platnom znení (ďalej len „nariadenie č. 1408/71“).

4 — Nariadenie Rady (EHS) č. 574/72 z 21. marca 1972, ktorým sa stanovuje postup pri vykonávaní nariadenia (EHS) č. 1408/71 (Ú. v. ES L 74, s. 1; Mim. vyd. 05/001, s. 83) v zodpovedajúcom platnom znení (ďalej len „nariadenie č. 574/72“).

základe právoplatných rozhodnutí vyhlásených dvoma nemeckými súdmi, by nemohla túto nemeckú dávku požadovať.

vylúčenia súbehu dávok v prípade, keď manžel migrujúceho pracovníka na základe zákona štátu bydliska rodinných príslušníkov poberá rodinné dávky rovnakej povahy alebo na ne má na základe tohto zákona nárok?“

4. Na treťom stupni však Cour de Cassation vznáša pochybnosti vo veci výkladu článku 76 nariadenia č. 1408/71, a preto položil Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa článok 76 nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodinných príslušníkov, ktorí sa pohybujú v rámci Spoločenstva, vykladať tak, že upravuje len prípady, keď má migrujúci pracovník právo na rodinné dávky podľa právnych predpisov štátu zamestnania a podľa právnych predpisov štátu bydliska rodinných príslušníkov?

2. V prípade kladnej odpovede na túto otázku môžu orgány štátu zamestnania pozastaviť nárok na rodinné dávky, pokiaľ usúdia, že odmietnutie priznať rodinné dávky v štáte bydliska nie je v súlade s právom Spoločenstva?

3. V prípade zápornej odpovede na prvú otázku umožňuje uvedený článok 76 štátu zamestnania uplatniť pravidlo

5. Zo spisu v tejto právnej veci, ktorý predložil Cour de Cassation, a z prednesených vyjadrení účastníkov konania vyplýva, že návrh na začatie prejudiciálneho konania je potrebné doplniť.

6. Pokiaľ ide o skutkový stav, je potrebné upresniť, že U. Weide pracuje v Luxembursku od roku 1993, ale žije v Nemecku, kde jej manžel aj pracuje. Dňa 11. mája 1998 sa jej narodil syn. Po skončení materskej dovolenky a krátkeho obdobia neplatenej dovolenky U. Weide od 1. októbra 1998 do 15. mája 2000 prerušila pracovný pomer, aby sa starala o deti. Táto rodičovská dovolenka sa uznáva ako obdobie, ktoré sa podľa článku 171 ods. 1 luxemburského Code des assurances sociales (Zákonník sociálneho zabezpečenia) započítava do dôchodkového poistenia.

7. Je tiež potrebné uviesť, že príslušné orgány a dva stupne v súdnom konaní v Nemecku zamietli žiadosť U. Weide na

príspevky na výchovu napriek tomu, že splnila všetky náležitosti, ktoré vyžaduje nemecká právna úprava. Tieto rozhodnutia sa zakladali na presvedčení, že sa na U. Weide vzťahuje len luxemburský zákon, v súlade s kolíznou normou uvedenou v článku 13 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 1408/71. Aj keby sa na ňu súčasne vzťahoval aj nemecký zákon, prednosť by malo právo na luxemburské príspevkov na výchovu na základe ustanovení, ktoré upravujú súbeh nárokov podľa článku 76 nariadenia č. 1408/71 a článku 10 nariadenia č. 574/72.

A — O nároku na nemecký príspevok na výchovu

9. V Nemecku sú v § 1 ods. 1 Gesetz zum Erziehungsgeld und zur Elternzeit (zákon o poskytovaní príspevku na výchovu a rodičovskej dovolenke) stanovené podmienky nárok na príspevky na výchovu:

„Nárok na príspevky na výchovu má každá osoba, ktorá

III — Právny rámec

8. Na tento prípad sa pôvodne vzťahovalo nariadenie č. 1408/71 a nariadenie č. 574/72 zmenené a doplnené nariadením Rady (ES) č. 1223/98 zo 4. júna 1998⁵. Medzitým boli obe nariadenia zmenené a doplnené nariadením Rady (ES) č. 1606/98 z 29. júna 1998⁶, nariadením Rady (ES) č. 307/1999 z 8. februára 1999⁷ a nariadením Rady (ES) č. 1399/1999 z 29. apríla 1999⁸. Žiadne uvedené zmeny a doplnenia a ani žiadne nasledujúce zmeny a doplnenia sa nevzťahujú na tento prípad.

1. má svoje bydlisko alebo pobyt na území Nemecka;
2. žije v domácnosti s dieťaťom, o ktoré sa osobne stará;
3. tomuto dieťaťu zabezpečuje starostlivosť a výchovu;
4. nevykonáva žiadnu zárobkovú činnosť alebo nevykonáva zárobkovú činnosť na plný úväzok“.

5 — Ú. v. ES L 168, s. 1; Mim. vyd. 05/003, s. 292.

6 — Ú. v. ES L 209, s. 1; Mim. vyd. 05/003, s. 308.

7 — Ú. v. ES L 38, s. 1; Mim. vyd. 05/003, s. 335.

8 — Ú. v. ES L 164, s. 1; Mim. vyd. 05/003, s. 354.

10. Pokiaľ ide o cezhraničných pracovníkov zamestnaných na území členského štátu, ale s bydliskom na území iného členského štátu, v kolíznej norme uvedenej v článku 13 nariadenia č. 1408/71 sa uvádza:

„(1) Pokiaľ v článku 14c a 14f nie je ustanovené inak, osoby, na ktoré sa vzťahuje toto nariadenie, podliehajú právnym predpisom len jedného členského štátu. Tieto právne predpisy sa určia v súlade s ustanoveniami tejto hlavy.

(2) Pokiaľ články 14 až 17 neustanovujú inak:

a) na osobu zamestnanú na území jedného členského štátu, sa vzťahujú právne predpisy tohto štátu dokonca aj vtedy, ak má bydlisko na území iného členského štátu...;

b) — f)...“.

manžel poberá rodinné dávky. Príspevky na výchovu sa poskytujú od prvého dňa mesiaca nasledujúceho po skončení materskej dovolenky alebo od okamihu zániku nároku matky na poberanie materských dávok a končia prvý deň mesiaca, v ktorom dieťa dosiahne druhý rok veku. Príspevky na výchovu pozostávajú z pevnej čiastky bez ohľadu na počet detí, o ktoré sa osoba doma osobne stará.

12. Podmienka týkajúca sa bydliska v Luxembursku sa podľa článku 73 nariadenia č. 1408/71 nevzťahuje na cezhraničného pracovníka. Toto ustanovenie uvádza:

„Zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba, ktorá podlieha právnym predpisom členského štátu, má nárok ohľadom svojich rodinných príslušníkov, ktorí majú bydlisko na území iného členského štátu, na rodinné dávky, ktoré sú ustanovené právnymi predpismi prvého štátu, ako keby mali bydlisko v tomto štáte...“.

B — O nároku na luxemburský príspevok na výchovu

C — Ustanovenia o zamedzení súbehu

11. Luxemburské príspevky na výchovu sa poskytujú každej osobe, ktorá má svoje riadne bydlisko v Luxembursku, skutočne sa tam zdržiava a doma sa stará o jedno alebo viac detí, pre ktoré žiadateľ alebo jeho

13. Na účely zabránenia neoprávneného súbehu rodinných dávok sa uplatňujú ustanovenia článku 76 nariadenia č. 1408/71 a článku 10 nariadenia č. 574/72.

14. Článok 76 nariadenia č. 1408/71 stanovuje toto:

„(1) Keď počas rovnakého obdobia tým istým rodinným príslušníkom z dôvodu vykonávania zárobkovej činnosti právne predpisy členského štátu, na území ktorého majú rodinní príslušníci bydlisko, priznávajú nárok na rodinné dávky, nárok na rodinné dávky, ktoré náležia podľa právnych predpisov iného členského štátu, ak to prichádza do úvahy podľa článkov 73 alebo 74, bude pozastavený do výšky, ktorú priznávajú právne predpisy prvého členského štátu.“

(2) Ak sa nárok na dávky neuplatnil v členskom štáte, na území ktorého majú rodinní príslušníci bydlisko, príslušná inštitúcia iného členského štátu môže uplatniť ustanovenia odseku 1, ako keby dávky poskytoval prvý členský štát.“

15. Článok 10 ods. 1 nariadenia č. 574/72 znie:

„a) Nárok na dávky alebo rodinné prídavky splatné podľa právnych predpisov členského štátu, podľa ktorých nadobudnutie nároku na tieto dávky alebo prídavky

nepodlieha podmienkam poistenia, zamestnania alebo samostatnej zárobkovej činnosti, sa pozastaví, ak sú počas rovnakého obdobia dávky splatné tomu istému rodinnému príslušníkovi len podľa vnútroštátnych právnych predpisov druhého členského štátu alebo pri uplatňovaní článkov 73, 74, 77 alebo 78 nariadenia, a to do výšky týchto dávok.

b) Ak je však zárobková činnosť vykonávaná na území prvého členského štátu:

i) v prípade dávok splatných buď len podľa vnútroštátnych právnych predpisov iného členského štátu alebo podľa článkov 73 alebo 74 nariadenia osobe, ktorá má nárok na rodinné dávky alebo osobe, ktorej majú byť tieto prídavky vyplatené, nárok na rodinné dávky splatné buď len podľa vnútroštátnych právnych predpisov tohto druhého členského štátu alebo podľa týchto článkov sa pozastaví do výšky rodinných prídavkov poskytovaných podľa právnych predpisov členského štátu, na území ktorého má rodinný príslušník bydlisko. Náklady na dávky vyplácané členským štátom, na území ktorého má rodinný príslušník bydlisko, znáša tento členský štát;

ii) ...“

D — *Pravidlá, ktoré sa týkajú správania v prípade rozdielných výkladov pri uplatňovaní nariadenia č. 1408/71*

uskutočneného v ich rámci. Právo príslušných orgánov, inštitúcií a osôb obrátiť sa na súd v zmysle právnych predpisov členských štátov, nariadenia alebo Zmluvy týmto nie je dotknuté.

16. V prípade sporu o právomoc medzi dvoma členskými štátmi vo veci príslušnosti poskytovania dávok sa uplatňuje článok 114 nariadenia č. 574/72:

IV — Právne posúdenie

„V prípade sporu medzi inštitúciami alebo príslušnými orgánmi dvoch alebo viacerých členských štátov o tom, podľa ktorých právnych predpisov by sa mala vykonávať hlava II nariadenia, alebo o tom, ktorá inštitúcia by mala poskytovať dávky, dotknutá osoba, ktorá by v prípade, že by nedošlo k sporu, mohla požadovať dávky, dočasne poberá dávky ustanovené právnymi predpismi, ktoré uplatňuje inštitúcia miesta bydliska alebo, ak táto osoba nemá bydlisko na území jedného z dotknutých členských štátov, dávky ustanovené právnymi predpismi, ktoré uplatňuje inštitúcia, ktorej bola jej žiadosť predložená najskôr.“

A — O prípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania

18. Údaje, ktoré predložil Cour de Cassation, môžu byť považované za dostatočné na to, aby sa určila prípustnosť návrhu na začatie prejudiciálneho konania.⁹ Z vyjadrení účastníkov konania predložených Súdnemu dvoru vyplýva, že na základe návrhu na začatie prejudiciálneho konania mohli zastávať stanovisko vo veci samej v tomto konaní.¹⁰ Tieto vyjadrenia a zápisnica z pojednávania obsahujú okrem iného

17. Podľa článku 81 písm. a) nariadenia č. 1408/71 môžu členské štáty taktiež predložiť Správnej komisii pre sociálne zabezpečenie migrujúcich pracovníkov, ktorá pôsobí pri Komisii, každú správnu otázku alebo otázku výkladu, ktoré vznikajú z ustanovení tohto nariadenia a následných nariadení alebo z akejkoľvek dohody alebo dojednania

9 — Pozri, pokiaľ ide o náležitosti týkajúce sa prípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania otázkach, rozsudky z 26. januára 1993, Telemarsicabruzzo a i., C-320/90, C-321/90 a C-322/90, Zb. s. I-393, bod 6; z 19. marca 1993, Banchemo C-157/92, Zb. s. I-1085, bod 4; z 30. apríla 1998, Testa a Modesti, C-128/97 a C-137/97, Zb. s. I-2181, bod 5, a z 8. júla 1998, Agostini, C-9/98, Zb. s. I-4261, bod 4.

10 — Pozri rozsudok z 29. apríla 2004, Kapper, C-476/01, Zb. s. I-5205, bod 29.

mnohé údaje, dostatočné na to, aby umožnili iným potenciálnym účastníkom predložiť vyjadrenia podľa článku 23 Štatútu Súdneho dvora ku všetkým podstatným bodom.¹¹

pracovníčke vznikli nároky na rodinné dávky aj v štáte zamestnania, aj v štáte bydliska?

19. Podľa toho, čo uviedli na jednej strane CNPF, luxemburská vláda a Komisia, s ohľadom na poznatky o skutkovom stave na začiatku konania, ktoré sa dajú vyvodiť zo spisu a z vyjadrení účastníkov konania¹², javí sa ako potrebné preformulovať otázky. V tejto súvislosti treba zobrať do úvahy, že nemecké príspevky na výchovu nepredpokladajú zárobkovú činnosť. Preto Komisia správne zdôrazňuje, že prípadný súbeh nárokov vyplývajúcich z článku 73 nariadenia č. 1408/71 v inom členskom štáte sa nebude posudzovať podľa článku 76 uvedeného nariadenia, ale podľa článku 10 nariadenia č. 574/72.

2. V prípade zápornej odpovede na prvú otázku, ktorý štát má prednosť, podľa článku 10 nariadenia č. 574/72, na účely vyplácania rodinných dávok, ak je manžel cezhraničnej pracovníčky zamestnaný v štáte bydliska?
3. Môže štát zamestnania odmietnuť vyplatenie celej čiastky rodinných dávok, ak má prednosť štát bydliska, ktorý však odmieta vyplatenie dávok?

20. Z toho vyplývajú tieto otázky:

B — O sporných nárokoch

1. Vylučuje článok 13 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 1408/71, aby cezhraničnej

21. Je nesporné, že aj luxemburské príspevky na výchovu, aj nemecké príspevky na výchovu, sú rodinnými dávkami v zmysle článku 4 ods. 1 písm. h) nariadenia č. 1408/71. Je tiež uznané, že U. Weide, ako zamestnanec, na základe svojej účasti v systéme sociálneho zabezpečenia podľa

11 — Pozri rozsudky z 19. februára 2002, Arduino, C-35/99, Zb. s. I-1529 bod 29; z 13. apríla 2000, Lehtonen a Castors Braine, C-176/96, Zb. s. I-2681, bod 24 a nasl.; z 21. septembra 1999, Albany, C-67/96, Zb. s. I-5751, bod 43, a z 21. septembra 1999, Brentjens, C-115/97 až C-117/97, Zb. s. I-6025, bod 42.

12 — Pozri bod 5 a nasl. vyššie.

článku 1 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 1408/71, môže uplatniť nárok na luxemburské príspevky na výchovu podľa článku 73 nariadenia, napriek tomu, že žije so svojou rodinou v Nemecku.

č. 1408/71 neodporuje poberanie dávok v štáte bydliska. Tiež podľa článku 10 písm. b) bodu i) nariadenia č. 574/72 je to štát bydliska rodiny, ktorý je prednostne povinný rodine poskytnúť rodinné dávky, keď pri súčasnom nároku v štáte zamestnania jedného z rodičov pracuje aspoň jeden rodič, ktorému sú zverené deti do výchovy, v štáte bydliska. Presnejšie:

22. Naopak je sporné, či je vylúčený súčasný nárok na nemecké príspevky na výchovu podľa článku 13 nariadenia č. 1408/71. Táto kolízna norma má za cieľ zabrániť súčasnému uplatňovaniu vnútroštátnych právnych predpisov viacerých členských štátov a ťažkostiam, ktoré z toho môžu vyplývať — a to vrátane súbehu nárokov.¹³ V prípade, že aj napriek kolíznej norme existuje nárok na poberanie dávok na základe oboch právnych poriadkov, predmetom sporu medzi účastníkmi konania je tiež otázka určenia štátu, povinného prednostne vyplatiť dávku. Táto otázka sa musí rozhodnúť na základe ustanovení o zamedzení súbehu, v tomto prípade článku 10 nariadenia č. 574/72. Ustanovenia o zamedzení súbehu by mali zabrániť bezdôvodnému obohateniu migrujúcich pracovníkov¹⁴, keď kolízne normy minú svoj cieľ, ktorým je predovšetkým zabrániť, aby vzniklo viac nárokov rovnakého druhu.

1. O kolíznej norme podľa článku 13 nariadenia č. 1408/71

24. Podľa článku 13 ods. 1 nariadenia č. 1408/71 osoby, na ktoré sa vzťahuje toto ustanovenie, podliehajú právnym predpisom iba jedného členského štátu. Článok 13 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 1408/71 stanovuje, že na osobu, ktorá je zamestnaná na území jedného členského štátu, sa vzťahujú právne predpisy tohto štátu, aj keď má bydlisko v inom členskom štáte.

23. Zdá sa, že rozsudok *McMenamin*¹⁵ objasňuje oba sporné body. Na základe uvedeného rozsudku článku 13 nariadenia

25. Nemecká vláda vychádza z predpokladu, že sa preto na U. Weide vzťahujú len luxemburské právne predpisy. Systém kolíznych noriem vylučuje, aby sa na jednu osobu vzťahovali právne predpisy viacerých členských štátov. V tomto prípade teda nemôže vzniknúť žiadny súbeh nárokov, ktorý by

13 — Rozsudok z 11. júna 1998, *Kuusijärvi*, C-275/96, Zb. s. I-3419, bod 28.

14 — Rozsudok zo 4. júla 1990, *Kracht*, C-117/89, Zb. s. I-2781, bod 15.

15 — Rozsudok z 9. decembra 1992, C-119/91, Zb. s. I-6393.

viedol k uplatneniu ustanovení o zamedzení súbehu, najmä článku 10 nariadenia č. 574/72.

nevylučuje, že určité dávky sú upravené presnejšími predpismi toho istého nariadenia. Prípád *McMenamin* musí byť preto posúdený podľa ustanovení o zamedzení súbehu.¹⁶

26. Naopak ostatní účastníci konania vychádzajú z predpokladu, že nemecké právo a luxemburské právo sa uplatňujú aj napriek uplatneniu kolíznej normy v článku 13 nariadenia č. 1408/71, a preto je priestor na uplatnenie ustanovení o zamedzení súbehu. Podľa rakúskej vlády zásada neobmedzeného výkonu voľného pohybu prelomila článok 13 nariadenia č. 1408/71 v oblasti rodinných dávok. Komisia naopak zastáva názor, že v tomto prípade sa na predmet sporu vo veci samej vzťahujú právne predpisy oboch štátov zamestnania, keďže jeden z manželov je zamestnaný v Nemecku a druhý v Luxembursku. Preto nie je otáznou zásada, podľa ktorej sa na každého pracovníka vzťahuje len právo jedného štátu.

28. Nemecká vláda v tejto súvislosti namieta, že ustanovenia o zamedzení súbehu by sa mohli uplatniť len vtedy, ak vzniknú nároky v prospech jednej rodiny s odkazom na rôzne osoby. To sa zdá ako možné najmä v prípade príspevkov na výchovu, keď sa príslušné nároky nezbiehajú u jednej jedinej osoby, ale u každého z manželov, keďže sú zamestnaní v rôznych členských štátoch. Nemecká vláda sa na ústnom pojednávaní vyjadrila, že rozsudok *McMenamin* bol založený na tom, že každý z manželov mohol uplatniť nároky v rôznych členských štátoch. Nároky však v skutočnosti vznikli voči jedinej osobe, a to voči matke.

27. Rozsudok *McMenamin* potvrdzuje v závere tento druhý názor. V tomto prípade bolo potrebné určiť štát, ktorý je povinný poskytnúť príspevky na výchovu v prípade, keď matka, ktorá má nárok na dávky v štáte bydliska, môže zároveň uplatniť nárok voči štátu zamestnania, keďže je cezhraničným pracovníkom, a jej manžel je príjmom mzdy alebo platu v štáte bydliska rodiny. Súdny dvor sa v tomto ohlade vyslovil, že pravidlo, podľa ktorého sa uplatnia právne predpisy štátu zamestnania, uvedené v článku 13 ods. 1 nariadenia č. 1408/71,

29. Rozhodujúcou skutočnosťou je, že podľa ustálenej judikatúry právu Spoločenstva neodporuje to, aby vnútroštátny právny predpis stanovil výhodnejšie pravidlá, než sú pravidlá Spoločenstva, ak takéto pravidlá sú v súlade s právnymi predpismi Spoločenstva.¹⁷ Najmä žiadne pravidlo z nariadenia č. 1408/71 nemôže odňať nikomu právo,

16 — Rozsudok *McMenamin*, už citovaný v poznámke pod čiarou 15, bod 14 a nasl.

17 — Rozsudok z 5. februára 2002, *Kaske*, C-277/99, Zb. s. I-1261, bod 37 s ďalšími odkazmi.

ktoré nadobudol na základe práva členského štátu, nezávisle na uplatnení práva Spoločenstva.¹⁸ Článok 13 ods. 1 nariadenia č. 1408/71 preto obmedzuje uplatnenie výhradne jedného určeného právneho poriadku na dávky, ktoré predpokladajú postavenie zamestnanca. Pokiaľ ide o takéto dávky, uplatní sa výhradne právo štátu zamestnania. Ak si však členské štáty dohodnú pre obyvateľov s bydliskom dávky, ktoré nepredpokladajú postavenie zamestnanca, článok 13 ods. 1 nariadenia č. 1408/71 nemá žiadne právne následky.¹⁹

dávky. Podstatná je v tomto prípade skutočnosť, že na dávky je nárok na jednej strane na základe právneho predpisu členského štátu, podľa ktorého nadobudnutie nároku na tieto dávky alebo prídavky nie je podmienené existenciou vzťahu v sociálnom zabezpečení alebo pracovným pomerom, alebo samostatnou zárobkovou činnosťou — ako v tomto prípade vyžaduje nárok na nemecké príspevky na výchovu — a na druhej strane na základe článku 73 nariadenia č. 1408/71 — ako v tomto prípade vyžaduje nárok na luxemburské príspevky na výchovu.

30. Kolízna norma stanovená v článku 13 nariadenia č. 1408/71 preto nevylučuje, aby cezhraničný pracovník dostával v štáte bydliska rodinné dávky, pokiaľ tieto dávky nepredpokladajú postavenie zamestnanca.

32. Článok 10 písm. a) nariadenia č. 574/72 stanovuje, že normálne v takejto situácii má prednosť nárok podľa článku 73 nariadenia č. 1408/71 voči štátu zamestnania, oproti inému nároku voči štátu bydliska. Následne je nárok voči štátu bydliska pozastavený až do výšky súbehu nároku voči štátu zamestnania.

2. O ustanovení o zamedzení súbehu v článku 10 nariadenia č. 574/72

31. Článok 10 nariadenia č. 574/72 zahŕňa určité formy súbehu nárokov na rodinné

33. Podľa článku 10 písm. b) bodu i) nariadenia č. 574/72 však má prednosť nárok voči štátu bydliska, keď osoba, ktorá má nárok na rodinné dávky alebo osoba, ktorá je príjemcom týchto dávok, vykonáva zárobkovú činnosť v tomto štáte. V takom prípade sa nárok voči štátu zamestnania pozastavuje až do výšky súbehu nároku voči štátu bydliska.

18 — Rozsudok zo 14. decembra 1989, Dammer, 168/88, Zb. s. 4553, bod 22.

19 — Pozri v tomto ohľade moje návrhy z 25. mája 2004 vo veci Effing, (rozsudok z 20. januára 2005, C-302/02, Zb. s. I-553), bod 37.

34. Z gramatického výkladu vyplýva, že v tomto prípade sa uplatní článok 10 písm. a) nariadenia č. 574/72, keďže U. Weide, čiže osoba, ktorá má nárok na rodinné dávky a je tiež ich príjemcom, nevykonáva zárobkovú činnosť v štáte bydliska, v Nemecku.

35. Tento záver je však v rozpore so základnou myšlienkou ustanovení o zamedzení súbehu, podľa ktorých má prednosť štát bydliska rodiny, keď sa na jeho území vykonáva zárobková činnosť. V tomto prípade spojenie rodiny so štátom bydliska je silnejšie oproti spojeniu cezhraničného pracovníka so štátom zamestnania.²⁰ Táto úvaha je v súlade s výkladom Súdneho dvora uvedeným v rozsudku *McMenamin*, v ktorom Súdny dvor uplatnil článok 10 písm. b) bod i) nariadenia č. 574/72, aj keď zárobkovú činnosť v štáte bydliska nevykonával cezhraničný pracovník, ktorý mal nárok na dávky poisťného, ale manžel.

zavedení formulácie „osoba, ktorá má nárok na rodinné dávky alebo osoba, ktorej sú vyplácané“. Znenie bolo zmenené tak, aby sa rozšíril okruh dotknutých osôb oproti predchádzajúcemu zneniu, ktoré odkazuje len na manželov. Podnet ponúkli prípady, v ktorých rozvedený manžel, ktorý mal nárok podľa článku 73 nariadenia č. 1408/71, vykonával zárobkovú činnosť v štáte bydliska.²¹ Obmedzenie skupiny oprávnených osôb nebolo v úmysle²², čo by malo neprímerané následky²³ a spôsobilo by to rozpor medzi článkom 76 nariadenia č. 1408/71 a článkom 10 nariadenia č. 574/72.²⁴

37. Nakoniec Súdny dvor vyvinul zásadu, podľa ktorej, keď osoba, ktorá sa stará o deti, vykonáva zárobkovú činnosť na území štátu bydliska vlastných detí, pozastaví sa na základe článku 73 nariadenia č. 1408/71 nárok na dávky v štáte zamestnania.²⁵

38. Táto zásada ostáva v platnosti a je v súlade s názorom, založeným na súčasnej

36. V rozsudku *McMenamin* sa Súdny dvor opieral o odôvodnenia normotvorcu pri

20 — Návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Darmon 1. júla 1992 vo veci *McMenamin* (rozsudok už citovaný v poznámke pod čiarou 15), Zb. s. I-6107, bod 87 a nasl.

21 — Rozsudok z 3. februára 1983, *Robards*, 149/82, Zb. s. 171.

22 — Rozsudok *McMenamin*, už citovaný v poznámke pod čiarou 15, bod 20 a nasl.

23 — Návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Darmon vo veci *McMenamin*, už citované v poznámke pod čiarou 20, bod 79 a nasl.

24 — Tamže, bod 81 a nasl.

25 — Rozsudok *McMenamin*, už citovaný v poznámke pod čiarou 15, bod 26.

judikatúre²⁶, ktorý podporuje CNPF, vlády Luxemburska a Rakúska, ako aj Komisia, podľa ktorého sa uplatnenie ustanovení o zamedzení súbehu neobmedzuje len na príjemcu, ale rozširuje sa na celú rodinu.

má prednostnú právomoc na vyplatenie rodinných dávok štát bydliska, keď je manžel cezhraničnej pracovníčky, ktorá má osobný nárok na dávky, tam zamestnaný.

39. Treba upozorniť, že aj keď článok 10 nariadenia č. 574/72 bol zmenený a doplnený oproti zneniu vyloženému v rozsudku *McMenamin*²⁷, tieto zmeny nevedú k inému záveru. To vyplýva najmä zo skutočnosti, že Súdny dvor výslovne vzal do úvahy tieto zmeny už v rozsudku *McMenamin* bez toho, aby spochybnil vlastné závery vo veci samej.²⁸ Ani jemné jazykové úpravy obsiahnuté v aktualizácii nariadenia (ES) č. 118/97²⁹ nevedú k odlišnému záveru.

C — O dôsledkoch protiprávneho odmietnutia dávky zo strany štátu bydliska

40. Súhrnne treba uviesť, že s ohľadom na ustanovenia o zamedzení súbehu, ktoré sú uvedené v článku 10 nariadenia č. 574/72,

41. Na základe doterajších úvah prevažuje zodpovednosť Nemecka pri poskytovaní sporných rodinných dávok. Bez ohľadu na tento záver nemecké inštitúcie — ako správne podčiarkujú rakúska vláda a Komisia — boli prinajmenšom povinné podľa článku 114 nariadenia č. 574/72 predbežne tieto dávky poskytnúť. CNPF a rakúska vláda dospeli k záveru, že luxemburské inštitúcie môžu odmietnuť poskytovanie dávok do výšky súbehu čiastky nemeckej dávky. Naopak Komisia neprijíma jednostranné odmietnutie poskytovania sociálnych dávok.

26 — Pozri rozsudky z 5. februára 2002, *Humer*, C-255/99, Zb. s. I-1205, bod 50, a z 10. októbra 1996, *Hoever a Zachow*, C-245/94 a C-312/94, Zb. s. I-4895, bod 37, v ktorých sa uvádza, že rodinné dávky nemôžu, pre ich vlastnú povahu, byť považované za nárokovateľné pre jednotlivca bez ohľadu na jeho rodinný stav.

27 — Článok 2 ods. 1 nariadenia Rady (EHS) č. 1249/92 z 30. apríla 1992, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (EHS) č. 1408/71 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodinných príslušníkov, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva a nariadenie (EHS) č. 574/72, ktorým sa stanovuje postup pri vykonávaní nariadenia (EHS) č. 1408/71 (Ú. v. ES L 136, s. 28; Mím. vyd. 05/001, s. 83).

28 — Rozsudok *McMenamin*, už citovaný v poznámke pod čiarou 15, bod 26.

29 — Nariadenie Rady (ES) č. 118/97 z 2. decembra 1996, ktoré mení a dopĺňa a aktualizuje nariadenie (EHS) č. 1408/71 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodinných príslušníkov, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva, a nariadenie (EHS) č. 574/72, ktorým sa stanovuje postup pri vykonávaní nariadenia (EHS) č. 1408/71 (Ú. v. ES L 28, s. 1; Mím. vyd. 05/003, s. 3).

42. Zo znenia článku 10 nariadenia č. 574/72, podľa ktorého sa nárok voči členskému štátu, ktorý nemá prednostnú

právomoc, pozastavuje, by sa dalo dospieť k záveru, že taký členský štát nie je povinný vyplácať rodinné dávky. Tento záver je však v rozpore s výkladom, ktorý poskytol Súdny dvor vo veci ustanovení o zamedzení súbehu. Podľa predchádzajúcej judikatúry by bol nárok voči subsidiárne zodpovednému členskému štátu pozastavený len vtedy, keby boli v prednostne zodpovednom členskom štáte splnené všetky materiálne a procesné náležitosti vrátane predloženia prípadnej potrebnej žiadosti.³⁰ V praxi osoby, ktoré mali nárok, si mohli vybrať, od ktorého štátu žiadať dávky tak, že prípadne sa vzdali predloženia žiadosti v tomto ohľade v prednostne zodpovednom štáte. Uplatnenie takejto judikatúry bolo obmedzené článkom 76 ods. 2 nariadenia č. 1408/71 na prípad, v ktorom osoba, ktorá má nárok, nepredložila žiadnu žiadosť o dávky v prednostne zodpovednom členskom štáte. V takomto prípade príslušná inštitúcia druhého členského štátu môže uplatniť ustanovenia článku 76 ods. 1 nariadenia č. 1408/71, akoby boli poskytnuté dávky v prvom členskom štáte.

43. Súdny dvor sa v tomto ohľade vyslovil, že článok 76 nariadenia č. 1408/71 sa nemá vykladať v zmysle nevyhnutného pravidla prednosti, keďže by to obmedzilo uľahčenia, ktoré požívajú migrujúci pracovníci podľa článku 73 nariadenia č. 1408/71. Článok 76

však nemá mať obmedzujúci účinok na tieto uľahčenia, ale len *fakticky* zabraňovať súbehu dávok.³¹

44. Tieto úvahy sa musia uplatňovať obdobne v rámci článku 10 nariadenia č. 574/72. Súdny dvor predovšetkým zastáva názor, že zo základnej zásady voľného pohybu pracovníkov a z účelu článku 42 Zmluvy ES vyplýva, že pravidlo, ktoré má v úmysle zabrániť súbehu príspevkov na výchovu, sa uplatňuje len v rozsahu, v akom bezdôvodne neodníma dotknutým osobám právo na dávky nadobudnuté na základe právnych predpisov členského štátu.³²

45. V tomto prípade U. Weide predložila v Nemecku potrebné žiadosti a dokonca nad svoju povinnosť predstúpila pred dve súdne inštanície, aby vyhoveľa povinnosti uvedenej v článku 76 ods. 2 nariadenia č. 1408/71.

46. Je potrebné tiež zobrať do úvahy, že U. Weide možno už nemôže uplatniť v Nemecku svoj nárok na dávky, keďže vec už bola predmetom minulých právoplatných konečných rozhodnutí. Nie je síce možné

30 — Rozsudky z 13. novembra 1984, Salzano, 191/83, Zb. s. 3741; z 23. apríla 1986, Ferraioli, 153/84, Zb. s. 1401, bod 14 a nasl., a Kracht, už citovaný v poznámke pod čiarou 14, bod 11 a nasl.

31 — Rozsudok Kracht, už citovaný v poznámke pod čiarou 14, bod 15 a nasl.

32 — Rozsudky zo 6. marca 1979, Rossi, 100/78, Zb. s. 831, bod 16 a nasl.; z 19. februára 1981, Beeck, 104/80, Zb. s. 503, bod 12, a zo 4. júla 1985, Kromhout, 104/84, Zb. s. 2205, bod 21.

vopred vylúčiť, v súlade s rozsudkom Kühne a Heitz³³, že táto právna sila môže byť prekonaná alebo že sa nárok na náhradu škody vo výške ušľých čiastok dávok (vrátane trov konania) podľa rozsudku Köbler³⁴ musí poskytnúť. Na základe dostupných informácií však nie je isté, že prijatím jedného z týchto riešení by sa v tomto prípade dosiahol záver, ktorý by bol v súlade s právom Spoločenstva.

vtedy, kým členské štáty nedospejú k dohode vo veci samej.

47. Preto umožnenie, aby luxemburské orgány nebrali vo vzťahu voči U. Weide do úvahy rozhodnutia nemeckých orgánov a zúčtovali čiastku nemeckých dávok, ktoré v skutočnosti neboli poskytnuté, by prekročilo cieľ ustanovení o zamedzení súbehu.

49. Riešenie sporov medzi štátmi sa neobmedzuje na dvojstranné kontakty — o čo sa luxemburské orgány podľa tvrdení luxemburskej vlády a CNPF neúspešne snažili. Ako uvádza Komisia, tieto sa mohli obrátiť s otázkou na správnu komisiu podľa článku 81 písm. a) nariadenia č. 1408/71. Nakoniec treba pripomenúť možnosť začať konanie pre nesplnenie povinnosti podľa článku 227 ES, aby sa dospelo ku konečnému riešeniu.³⁵ Prípadné preplatky by mali byť vyrovnané na základe zásady lojality Spoločenstva alebo aspoň ako dôsledok konania pre nesplnenie povinnosti podľa článku 228 ods. 1 ES.

48. Luxembursko by teda nebolo s konečnou platnosťou povinné znášať bremeno, ktoré má znášať Nemecko na základe ustanovení o zamedzení súbehu. Komisia navyše správne zdôrazňuje, že členské štáty nesmú riešiť spory na ujmu migrujúcich pracovníkov, ale sú povinné spolupracovať podľa článku 10 ES a článku 84 nariadenia č. 1408/71. Toto je zdôraznené aj v článku 114 nariadenia č. 574/72, ktorý upravuje dočasnú výplatu sociálnych dávok až do-

50. Na záver treba konštatovať, že štát zamestnania nemôže odmietnuť vyplácanie rodinných dávok v plnej výške, pokiaľ je štát bydliska prednostne zodpovedný, ale vyplácanie odmieta.

33 — Rozsudok z 13. januára 2004, C-453/00, Zb. s. I-837.

34 — Rozsudok z 30. septembra 2003, Köbler, C-224/01, Zb. s. I-10239.

35 — Pozri rozsudok z 10. februára 2000, Fitzwilliam, C-202/97, Zb. s. I-883, bod 56 a nasl.

V — Návrh

51. Navrhujem preto Súdnemu dvoru, aby odpovedal na prejudiciálne otázky takto:

1. Kolízna norma stanovená v článku 13 nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodinných príslušníkov, ktorí sa pohybujú v rámci Spoločenstva, nevylučuje, aby cezhraničný pracovník poberal v štáte bydliska rodinné dávky, keď tieto dávky nepredpokladajú postavenie zamestnanca.
2. Podľa ustanovenia o zamedzení súbehu v článku 10 nariadenia Rady (EHS) č. 574/72 z 21. marca 1972, ktorým sa stanovuje postup na vykonávanie nariadenia (EHS) č. 1408/71, je za vyplácanie rodinných dávok prednostne zodpovedný štát bydliska, keď manžel cezhraničnej pracovníčky, ktorá má osobný nárok na dávky, je tam zamestnaný.
3. Štát zamestnania nemôže odmietnuť vyplácanie rodinných dávok v plnej výške, pokiaľ je štát bydliska prednostne zodpovedný, ale vyplácanie odmieta.